

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 75/16

Luksemburg, 13 lipca 2016 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawach połączonych C-154/15 Francisco Gutiérrez Naranjo / Cajasur Banco S.A.U., C-307/15 Ana María Palacios Martínez / Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA i C-308/15 Banco Popular Español SA / Emilio Irlés López i Teresa Torres Andreu

Zdaniem rzecznika generalnego Paola Mengozziego ograniczenie skutków czasowych stwierdzenia nieważności tzw. klauzul „dolnego progu” zamieszczanych w umowach pożyczek hipotecznych w Hiszpanii nie narusza prawa Unii

Wspomniane ograniczenie uzasadnione jest względami makroekonomicznymi związanymi z faktem, że klauzule te stosowane są na szeroką skalę

W Hiszpanii znaczna liczba osób zwróciła się do sądów o stwierdzenie, że tzw. klauzule „dolnego progu”, zamieszczane przez instytucje finansowe w umowach pożyczek hipotecznych stanowią niedozwolone postanowienia umowne i jako takie nie są wiążące dla konsumentów. Wspomniane klauzule przewidują, że spadek stopy procentowej poniżej pewnego progu (tzw. „dolnego progu”) określonego w umowie pozostaje bez wpływu na sytuację konsumenta, który nadal musi płacić minimalne odsetki według tego progu.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2013 r. Tribunal Supremo (hiszpański sąd najwyższy) stwierdził, że tzw. klauzule „dolnego progu” mają charakter niedozwolonych postanowień umownych z uwagi na to, że konsumenci nie byli właściwie informowani o prawno-gospodarczych obciążeniach, jakie wiążą się dla nich ze stosowaniem owych klauzul. Jednocześnie Tribunal Supremo zdecydował o ograniczeniu skutków czasowych stwierdzenia nieważności tych klauzul, postanawiając, że jego będzie ono miało skutek *ex nunc*, czyli od daty wydania wspomnianego wyroku.

Konsumenci, którzy byli dotknięci działaniem owych klauzul, domagają się zwrotu kwot, które ich zdaniem były pobierane przez instytucje finansowe nienależnie od chwili zawarcia umów pożyczek. Rozpoznający ich powództwa Juzgado de lo Mercantil n° 1 Granada (sąd gospodarczy n° 1 w Grenadzie, Hiszpania) oraz Audiencia Provincial de Alicante (sąd okręgowy w Alicante, Hiszpania) zwróciły się do Trybunału Sprawiedliwości o rozstrzygnięcie, czy decyzja Tribunal Supremo o tym, że jego wyrok stwierdzający nieważność owych klauzul będzie skuteczny *ex nunc*, jest zgodna z dyrektywą o niedozwolonych postanowieniach umownych¹, mając na uwadze, że na gruncie tej dyrektywy takie klauzule nie są dla konsumentów wiążące.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Paolo Mengozzi wyraził pogląd, że dyrektywa nie harmonizuje sankcji stosowanych w przypadku stwierdzenia, że dana klauzula ma charakter abuzywny, a więc nie wymaga też, aby państwa członkowskie wprowadziły w swoich porządkach prawnych uregulowania stanowiące, że takie klauzule są nieważne *ex tunc*.

Zdaniem rzecznika generalnego dyrektywa nie określa warunków, w których sąd krajowy może ograniczyć skutki orzeczenia stwierdzającego abuzywny charakter klauzuli umownej. W rezultacie państwa członkowskie same określają takie warunki w swoich wewnętrznych porządkach prawnych, z tym zastrzeżeniem, że ich regulacje nie mogą naruszać zasad równowagi i skuteczności.

¹ Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95, s. 2).

W odniesieniu do zasady równoważności², rzecznik generalny podkreślił, że Trybunał Supremo nie ogranicza skutków czasowych swoich orzeczeń jedynie w przypadku sporów dotyczących prawa Unii. Wprost przeciwnie, panuje zgoda co do tego, że w przeszłości sąd ten korzystał z tej możliwości także w sporach czysto wewnętrznych.

Jeśli chodzi o zasadę skuteczności³, rzecznik generalny jest zdania, że ponieważ sankcja powinna mieć wobec przedsiębiorców skutek odstrasżający, zakaz stosowania tzw. klauzul „dolnego progu” od dnia 9 maja 2013 r. oraz zobowiązanie do zwrotu kwot nienależnie pobranych od tej daty przyczyniają się do osiągnięcia celów realizowanych przez dyrektywę.

Rzecznik generalny stwierdził ponadto, że orzekając w przedmiocie skutków czasowych orzeczenia, krajowy sąd najwyższy może dokonać wyważenia względów związanych z ochroną konsumentów ze względami makroekonomicznymi związanymi ze skalą, na jaką stosowane są tzw. klauzule „dolnego progu”. Rzecznik generalny uznał w tym kontekście, że w drodze wyjątku wspomniane względy makroekonomiczne mogą uzasadniać ograniczenie skutków czasowych stwierdzenia nieważności klauzuli niedozwolonej bez zaburzania równowagi w stosunkach między konsumentem a przedsiębiorcą.

W tych okolicznościach rzecznik generalny zaproponował, aby Trybunał orzekł, że **ograniczenie skutków czasowych stwierdzenia nieważności tzw. „klauzul dolnego progu”, zamieszczanych w umowach pożyczek hipotecznych w Hiszpanii, jest zgodne z dyrektywą.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedłożenia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

² Zasada równoważności wymaga, aby procedury krajowe były stosowane bez różnicowania do skarg opartych na naruszeniu prawa Unii oraz do skarg opartych na naruszeniu prawa krajowego mających podobny przedmiot i podstawę.

³ Zasada skuteczności wymaga, aby procedury krajowe nie czyniły niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym stosowania prawa Unii.